

Het veiligheidsbed in de justitiële jeugdinstelling

Aanpassing van de Regeling mechanische middelen jeugdigen

Advies d.d. 21 september 2007

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming draagt er door middel van rechtspraak en advies toe bij dat overheid en relevante uitvoeringsorganen voldoende oog houden voor de beginselen van een goede bejegening, alsmede voor de rechtspositie van diegenen die in het kader van de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen en de bescherming van jeugdigen aan de verantwoordelijkheid van de overheid zijn toevertrouwd.

Samenvatting

In dit advies wijst de Raad de mogelijkheid tot toepassing van het zogenaamde veiligheidsbed op de afdelingen voor intensieve zorg en behandeling van de justitiële jeugdinstellingen af als een te extreem middel. De Raad kondigt tevens aan dat hij in 2008 een advies uit zal brengen over de problematiek van psychisch gestoorde jongeren in justitiële jeugdinstellingen in een bredere context.

Inleiding

De minister van Justitie heeft de Raad per brief van 13 maart 2007 gevraagd om advies over aanpassing van de Regeling toepassing mechanische middelen jeugdigen. Deze regeling is op 14 augustus 2001 in werking getreden maar voorziet niet in de mogelijkheid van toepassing van het zogenaamde veiligheidsbed. Het veiligheidsbed is een bed dat de jeugdige vrijwel geheel in zijn bewegingsvrijheid beperkt: armen, benen, boven- en onderlichaam worden volledig gefixeerd. In de toelichting op de conceptmaatregel betoogt de minister dat in de praktijk is gebleken dat in zeer specifieke situaties behoefte bestaat aan het op deze ingrijpende wijze beschermen van de jeugdige zelf en/of anderen.

De toepassing van het veiligheidsbed wordt beperkt tot de afdelingen voor intensieve zorg en intensieve behandeling van justitiële jeugdinstellingen (momenteel in de Hartelborgt en in Harreveld).

Naar aanleiding van deze adviesaanvraag heeft er op 6 juli 2007 een bespreking in de Hartelborgt plaatsgevonden tussen een delegatie uit de Raad, betrokken medewerkers¹ en twee medewerkers van de Dienst Justitiële Inrichtingen. Daarbij vond een demonstratie plaats van het veiligheidsbed, dat al ongeveer drie jaar in de Hartelborgt aanwezig is. Gedurende het eerste jaar van deze periode is het veiligheidsbed — zonder wettelijke basis — drie keer toegepast. De laatste twee jaar is het niet gebruikt.

Conclusies en aanbevelingen

De Raad wijst de invoering van het veiligheidsbed af. Dit impliceert dat het veiligheidsbed dat thans zonder wettelijke basis in de Hartelborgt wordt gebruikt, daar zal moeten verdwijnen.

De Raad vindt dit middel te extreem van aard en meent dat voor oplossingen rond de problematiek van psychisch gestoorde jongeren een ander pad bewandeld moet worden. Factoren die bij dit standpunt een rol spelen zijn onder meer:

- de setting van een justitie-inrichting in het algemeen, die repressief van aard is; jongeren verblijven er onvrijwillig;

---

¹ Van de Hartelborgt de algemeen directeur, directielid tevens hoofd behandeling, behandelcoördinator van de Foba, psychiater en assistent-psychiater, hoofd behandeling van Harreveld, coördinerend juridisch adviseur DJI uitvoeringsbeleid en juridisch medewerker DJI). De delegatie uit de RSJ bestond ondermeer uit twee psychiaters en een kinderrechter.

- de leeftijd van de doelgroep: het betreft jongeren tot 23 jaar. Zelfs zeer jonge kinderen, jonger dan twaalf jaar, kunnen er op een civielrechtelijke titel met een gedwongen plaatsing worden opgenomen;
- de problematiek van de doelgroep, die divers en veelal ernstig psychiatrisch van aard is.

Voor de korte termijn moet naar het oordeel van de Raad de aandacht van de afdelingen voor intensieve zorg en behandeling eerder uitgaan naar optimalisering en kwaliteitsverbetering van de bestaande voorzieningen. Wij denken daarbij aan:

- een adequate ruimte, waar de jongere voor korte tijd veilig kan worden afgezonderd;
- een visie op de toepassing van dwangmiddelen in het algemeen en de borging in (gezondheids)wetgeving²;
- nauwe samenwerking met de ambulante en residentiële jeugd-ggz met als doel:
  - a. plaatsing in een jeugdpsychiatrische kliniek, in ieder geval tijdelijk, van die jongeren die in de j.j.i. ernstig gestoord gedrag vertonen en een (dreigend) ernstig gevaar vormen voor zichzelf, andere jongeren of medewerkers, dan wel
  - b. behandeling van deze categorie door de jeugdpsychiatrie in j.j.i., in die gevallen waarin het beveiligingsniveau dat vraagt, zoals bij jongeren die op strafrechtelijke titel zijn geplaatst³.
- de kwaliteit van het personeel.

Voorts is gedachtevorming op zijn plaats over de op handen zijnde scheiding van civiel- en strafrechtelijke opvang: hoe is de opvang van jongeren op civielrechtelijke titel met psychiatrische problematiek (in crisissituaties) voor de toekomst geregeld?

---

²

Verwezen wordt hierbij ook naar het rapport van onder meer de Inspectie Jeugdzorg van september 2007: 'veiligheid in justitiële jeugdinrichtingen': opdracht met risico's. Op pagina 37 van dit rapport wordt geconstateerd dat in alle inrichtingen een visie ontbreekt op de mogelijke rol die een geneeskundige handeling onder dwang kan spelen in de behandeling, de consequenties hiervan voor de jongere en zijn of haar omgeving en een visie op het subsidiariteits-, proportionaliteits- en doelmatigheidsbeginsel dat ook binnen de eigen inrichting bepalend kan zijn voor de noodzaak om over te gaan op een gedwongen behandeling.

³ In zijn advies van 30 maart 2007 over de justitiële jeugdinrichtingen na 2010 heeft de Raad enige gedachten uiteengezet over de bejegening van jeugdigen met psychische stoornissen. Zo ondersteunt de Raad de gedachte dat specialistische behandeling niet altijd door de j.j.i. zelf hoeft te worden aangeboden en dat de samenwerking met de jeugd-ggz en de tbs-sector sterk moet worden geïntensiveerd om optimaal gebruik te kunnen maken van de aldaar beschikbare kennis en deskundigheid.

Aankondiging advies in een brede context

De verleiding is groot de vraag rond het al dan niet introduceren van het veiligheidsbed reeds in dit advies in een bredere context te plaatsen. De Raad ziet daar op dit moment echter van af, omdat er te weinig informatie beschikbaar is om een dergelijk breder verband te schetsen, laat staan daar een oordeel over te geven⁴. Factoren die daarbij een rol spelen zijn:

- het beleid ten aanzien van psychisch gestoorde jeugdigen;
- het gebruik van dwangmiddelen in de j.j.i.'s;
- de visie op de toekomst van de justitiële jeugdinrichtingen;
- de omvang en de soort problematiek van jongeren met (psychische) stoornissen;
- de consequenties van de gedwongen plaatsingen van jongeren op civielrechtelijke titel in niet-justitiële jeugdinrichtingen.

---

⁴ Verwezen wordt naar het onder noot 3 vermelde advies.